

In memoriam
Dr. Alphonsus W.J.C.C. van den Hurk
(1911-1994)

Lid van de Historische Commissie van de Orde
Lid van de Friese Kerkhistorische Vereniging "Folk en Tsjerke"
Lid van het Nederlands Historisch Genootschap
Ridder in de Orde van Oranje-Nassau

Op 83-jarige leeftijd overleed op 25 juli 1994 in de Abdij van Berne Alphons van den Hurk. Alphonsus was zijn kloosternaam, aldus liet hij zich noemen en zo ondertekende hij zijn geschriften. Na zijn intrede, 1929, en hogere opleiding werd hij priester gewijd in 1935 en studeerde vanaf oktober 1936 aan de Universiteit van Leuven in de Geschiedkundige Wetenschappen van de Faculteit van de Wijsbegeerte en de Letteren. Aan het einde van het derde studiejaar behaalde hij het licentiaat. Het vierde studiejaar moest hij afbreken door oorlogsomstandigheden: in de meidagen van 1940 vluchtte hij te voet en per fiets met de Parcenses tot over de Franse grens (Renty, dep. Pas-de-Calais) en keerde pas na een maand naar Leuven terug. Verdere studie bleek onmogelijk.

Zijn voorliefde voor de historie van de Orde en van zijn Abdij zou zijn gehele leven kenmerken. Zo doceerde hij tijdens de oorlogsjaren ordes- en kerkgeschiedenis voor eigen junioren, maar kreeg weldra ook de zorg voor de abdij-tijdschriften *Het Offer* en *Berne*. Toen hij werd belast met de boekhouding van de abdij, was er geen gelegenheid meer zijn universitaire studie te voltooien. Toch vond hij tijd voor serieuze studie en regelmatige publicatie (zie de navolgende bibliografie), waarvan allereerst te noemen is het artikel *De betekenis van de Reguliere Canonie voor Friesland in de Middeleeuwen* (*Anal. Praem.*, 1955). Twee grote studies zagen het licht in de jaren 1966 en 1972; ze betroffen de voor de Abdij van Berne gecompliceerde perioden: *Berne in de branding tijdens de Tachtigjarige Oorlog* en *Berne op weg naar Spaans-Brabant, 1640-1680*. Diepgang, nauwgezetheid en daarnaast een degelijke, heldere stijl maakten deze studies van blijvende waarde. Intussen was hij sinds mei 1950 lid geworden van de Historische Commissie van de Orde en als zodanig mede-redacteur van de *Analecta Praemonstratensia*. Blevén zijn wetenschappelijk geannoteerde artikelen beperkt in aantal, de honderden meer populaire, maar altijd degelijke artikelen betreffende de Orde, de Abdij van Berne en meer plaatselijke historie hebben hem tot een graag gelezen auteur gemaakt.

Na het overlijden van archivaris dr. Hugo Heijman in 1962 zette hij diens werk, het opstellen van biografieën van alle sinds 1857 gestorven Bernenses, voort; niet meer beknopt en puntsgewijze, maar uitvoerig en in verhalende trant. Met de tachtig aldus door hem verzorgde levensverhalen bezit de Abdij van Berne in haar modern *Necrologium Bernense* (getypt ms.) een unieke bron met gegevens over personen en activiteiten.

Een onmisbare ingang op de *Analecta Praemonstratensia* realiseerde Alphons van den Hurk met het vervaardigen van de *Tabulae Generales*,

uitgebreide, algemene registers op de eerste 43 jaargangen (Averbode 1968; 156 blz.).

Onder de leuze 'Late haver komt ook op' zette hij op reeds gevorderde leeftijd een studie op over de merkwaardige periode van de Abdij van Berne, dat zij namelijk weliswaar als instituut van staatswege ten gevolge van de Franse Revolutie was opgeheven, maar in haar leden, als zielzorgers op de parochies, bleef voortleven. Deze studie, met lange aanloop (1240: eerste parochie) en lange uitloop (1857: herstel van het kloosterleven te Heeswijk), getiteld *Het verborgen leven van de Abdij van Berne in haar parochies, 1797-1857*, werd in 1977 (geantidateerd) opgenomen als deel 39 in de Tilburgse reeks *Bijdragen tot de geschiedenis van het Zuiden van Nederland* en diende als proefschrift ter verkrijging van de graad van Doctor in de Letteren aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen. De promotie vond plaats op 3 februari 1978; promotor was prof. dr. M.G. Spiertz.

Als Norbertijn-historicus bleef Van den Hurk gefascineerd door de figuur van Norbertus en vulde een lacune met een eigentijdse, populair-wetenschappelijke levensbeschrijving van de ordesstichter in het verzorgd boekje *Norbert van Gennep en zijn Orde* (Averbode 1984), jammer genoeg niet voorzien van enige annotatie of literatuur-opgave. De editie bleek toch een schot in de roos: de tekst werd heruitgegeven in het Engels, Frans en Spaans.

Al was Alphons meestentijds bezig als kroniekschrijver, biograaf en als hoofdredacteur van *Berne*, toch vermeed hij moeilijke onderwerpen geenszins; we noemen bij voorbeeld de tijdrovende studie over *Norbertijnse zielzorg in Noord-Brabant* (zie bibliografie onder 1984), de wat pijnlijke *Lotgevallen van de boekerij van de Abdij van Berne* (1979), en de vage *Betrekkingen tussen de Abdij van Berne en het Land van Kleef* (1988).

Dat Van den Hurk 50 jaar lang, als inleider, verslaggever, chroniqueur, nauw betrokken was bij het Heeswijks Openluchtspel 'De Kersouwe' en bij de belangrijkste lokale gebeurtenissen van kerkdorp en gemeente, zij hier terloops vermeld. De Abdij van Berne mist nu een trouw en betrouwbaar lid; abdijs, circarie en orde een verrijkend historicus.

Abdijsstraat 49
NL-5473 AD Heeswijk

H. VAN BAVEL, O. Praem.